

Natuur dichtbij

Zeetrek tellen **door Henk Walbroek**

Een aantal leden van de vogelwerkgroep doet aan zeetrek tellen. Zeetrek, het woord zegt het al, is vogeltrek over zee. Vogels vliegen niet alleen over land, maar soms ook over zee, naar noord of zuid, al naar gelang het jaargetij.

Daarbij is er wel een verschil tussen landvogels en zeevogels. Landvogels vliegen in bepaalde gevallen wel over zee maar toch meestal over land. Zeevogels trekken (bijna) nooit over land. We noemen een vogelsoort een landvogel, als hij het grootste deel van het jaar, van zijn leven, op land doorbrengt. Als hij er broedt, voedsel zoekt, rondvliegt en slaapt. Maar op trek moet een landvogel natuurlijk ook wel eens over zee vliegen. Landvogels houden niet van vliegen over zee, ze doen dat alleen als het moet en de weersomstandigheden moeten dan ook nog gunstig zijn.

Zeevogels zijn vogelsoorten die het overgrote deel van het jaar op of boven zee leven. Ze komen alleen aan land om te nestelen en de jongen uit te broeden. Maar direct na de broedtijd trekken ze weer naar zee, waar ze hun voedsel vinden en waar ze ook rusten en slapen. Dan heb je ook nog kustvogels, meeuwen bijvoorbeeld. Die zie je op het land, maar trekken ook over zee. Binnen één familie kun je zowel land- als zeevogels hebben. De wilde eend bijvoorbeeld is een echte landvogel. Hij zit wel veel op water, maar dat is binnenwater. De

Zeetrektellers in de winter

zwarte zee-eend echter hoort bij de andere groep. Die soort leeft buiten de broedtijd steeds buitengaats.

Bij het kijken naar zeetrek gaat het de meeste vogelaars vooral om zeevogels. Soorten zoals de jan-van-gent, de stormvogel, de pijlstormvogel, de bijzondere alken, koeten en de jagers staan met stip op het lijstje van de vogelaar. Het lastige is dat deze soorten meestal ver uit de kust blijven. Alleen harde wind brengt ze binnen zichtafstand. Het moet stormachtig zijn of stormen en het liefst uit het westen of noordwesten en dan een paar dagen lang. Het vervelende daarbij is dat het kan regenen en door de wind de telescoop trilt. Met zulke dagen vliegen de vogels vaak door golfdalen en zijn ze meestal maar kort te zien. Ze zijn dan ook wat moeilijker op naam te brengen. Waardoor je in sommige gevallen mooie en interessante discussies krijgt, bijvoorbeeld of het gaat om een kleine jager of middelste jager. De verschillen zijn vaak door de mindere weersomstandigheden moeilijk waar te nemen. Dat gebeurt ook wel bij andere soorten en meestal moet je snel reageren want het vliegt zo voorbij.

Als je voor zeetrek kiest, moet je wel bestand zijn tegen kou en slechte weersomstandigheden. Je moet geen watje zijn! Jaren zaten we op telpost Maasmond in weer en wind op een stoeltje, en als het regende met een paraplu. Dat dit niet meeviel, daar kan Bert van Dijk alles over vertellen. De kou speelt ook een belangrijke rol, zeker als je uren hebt gezeten, dan is het moeilijk overleefd te komen. Na zo'n telling ben je verwaaid, koud en nat en ben je blij als je dan thuis onder de douche staat. Dan denk je: "Waar ben ik mee bezig?"

Maar de andere dag, als de weersomstandigheden goed zijn, zit je weer!

We kijken vanaf het moment dat het licht wordt en dan op zijn minst enkele uren lang. Daarbij wordt alles genoteerd: de soorten, de leeftijd van de vogels, de aantallen en de vliegrichting. Je verzamelt daarmee heel veel gegevens over die soorten.

Je telt niet alleen de echte zeevogels, maar alle soorten. Ook de land- en kustvogels: meeuwen, sterns, strandlopers. Het kan soms erg druk zijn met vogels en dan is het opletten, want soms passeren er grote aantallen. Wat te denken van: 11967 spreeuwen op 26 oktober 2014, 529 roodkeelduikers op 5 december 2012, 490 duiker spec. op 9 december 2012, 61 vale stormvogeltjes op 7 oktober 2011, 2765 grote sterns en 2727 visdieven op 14 september 1997.

Wat jagers betreft, is het dagrecord van 7 oktober 2011. We telden op die dag 143 kleine jagers, 8 kleinste jagers en 78 grote jagers, allemaal waargenomen op telpost Maasmond.

Het dagrecord van 49 middelste jagers staat op telpost Maasvlakte 2 en het dagrecord van alken/zeekoeten staat op 6118 op 9 december 2012 op Maasvlakte 2.

Soms zijn er heel bijzondere waarnemingen, zoals de papegaaiduiker. Deze is vanaf de tellingen 1974 in totaal slechts 9 maal waargenomen. Op Maasmond zes keer en op Maasvlakte 2 drie keer. Dat zijn echt de krenten uit de pap!

Het zijn zomaar een paar gegevens van de afgelopen jaren, die allemaal vanaf 1974 terug te vinden zijn op www.trektellen.nl.

Sinds oktober 2012 hebben we een telpost op Maasvlakte 2, die door ondergetekende in overleg met het Havenbedrijf Rotterdam na vijf jaar is verwezenlijkt. De telpost voorziet heel erg in een behoefte, want bij stormachtige dagen moet je echt vroeg zijn voor een plekje uit de wind. Maar dat lost zich vanzelf op, omdat er dan ook naar de Maasmond wordt uitgeweken. Je gaat dan alleen terug in de tijd: volop in de wind, maar niet minder aantrekkelijk! We kunnen nog niet zeggen wat de beste locatie is, want daarvoor zitten we nog te kort op de Maasvlakte 2. Het lijkt of bij de Maasmond het soms wat dichterbij vliegt, maar als ik naar de telresultaten op Maasmond kijk, dan zie ik toch dat de aantallen en soorten vaak wat hoger zijn. Wat precies de reden is, kan ik niet zeggen. Misschien door minder voedselaanbod op de Noordzee of door optische vervuiling van de Tweede Maasvlakte, waardoor ze meer naar buiten trekken, zodat wij ze niet kunnen waarnemen.

Daarom blijft zeetrek zo machtig interessant om te doen en niet alleen om het waarnemen, maar ook vanwege de contacten onderling.

Wil je dit een keer meemaken: je bent van harte welkom op de telpost!

Zeetrektellers aan de Maasmond